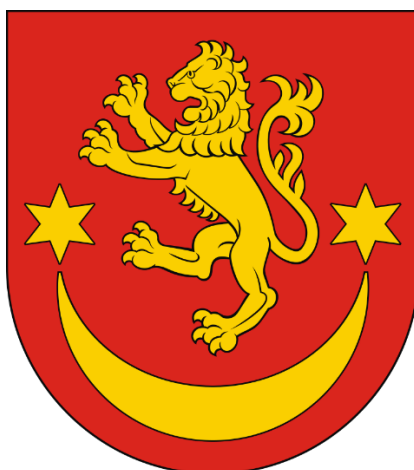


**Plan rozwoju gospodarki wodą na terenach wiejskich
na lata 2023 - 2026**

Lokalne Partnerstwo na rzecz Wody

Powiat bieszczadzki



Rzeczpospolita
Polska

Sfinansowane przez
Unię Europejską
NextGenerationEU



grudzień 2025

Podstawa i zakres aktualizacji dokumentu.

Niniejsza aktualizacja dokumentu pn.: „Plan rozwoju gospodarki wodą na terenach wiejskich na lata 2023 – 2026” stanowi rezultat przedsięwzięcia pt. „Aktywizacja mieszkańców z obszarów wiejskich w formie Lokalnych Partnerstw Wodnych z województwa podkarpackiego w zakresie działań wpływających na poprawę gospodarki wodnej na terenach rolnych lub leśnych w ramach obszaru A inwestycji planu rozwojowego B3.3.1 „Inwestycje w zwiększenie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich” wynikający z realizacji przez Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego Inwestycji w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (Inwestycja B3.3.1).

Zakres zaktualizowanych w dokumencie informacji jest wynikiem przeprowadzonych. Zagranicznych wyjazdów studyjnych oraz zgłoszeń uczestników tych zagranicznych wyjazdów studyjnych w zakresie:

- identyfikowanych problemów w gospodarowaniu wodami na obszarach wiejskich;
- planowanych do podjęcia działań ukierunkowanych na poprawę gospodarki wodnej w obszarze.

1. Wstęp

1.1. Lokalizacja

Powiat bieszczadzki leży w południowo – wschodnim obszarze województwa podkarpackiego. Graniczy z powiatami: przemyskim, leskim i na niewielkim odcinku z powiatem sanockim. Jest powiatem przygranicznym, graniczącym z Ukrainą. W jednym punkcie (na szczycie Krzemieniec) powiat styka się z republiką słowacką.

Mapa 1.

Położenie powiatu bieszczadzkiego w województwie podkarpackim.



Źródło: <http://ktpzg.pttk.pl/>

Powiat bieszczadzki ma powierzchnię 1 139 km² (113 907 ha), co stanowi 6,38% powierzchni województwa podkarpackiego i należy do większych powiatów województwa. W skład powiatu bieszczadzkiego wchodzi:

1. Gmina miejsko – wiejska: Ustrzyki Dolne,
2. Gminy wiejskich: Czarna i Lutowiska.

Siedzibą władz powiatu jest miasto Ustrzyki Dolne.

Sieć osadniczą powiatu bieszczadzkiego tworzą następujące jednostki osadnicze - 1 miasto Ustrzyki Dolne oraz sołectwa w poszczególnych gminach:

1. Gmina Ustrzyki Dolne: Bandrów Narodowy, Brelików – Leszczowate, Brzegi Dolne, Dźwiniacz Dolny, Hoszowczyk, Hoszów, Jałowe, Jureczkowa, Krościenko, Liskowate, Łobozew Dolny, Łobozew Górny, Łodyna, Moczary, Nowosielce Kozickie, Ropienka, Równia, Serednica - Wola Romanowa, Stańkowa, Teleśnica Oszwarowa, Trzcianiec, Ustjanowa Dolna, Ustjanowa Górna, Wojtkowa, Wojtkówka, Zadwórze, Zawadka.
2. Gmina Czarna: Czarna Dolna, Czarna Górna, Lipie, Michniowiec – Bystre, Polana, Rabe, Żłobek.
3. Gmina Lutowiska: Chmiel, Dwernik, Lutowiska, Smolnik, Stuposiany, Ustrzyki Górne, Zatwarnica.

Mapa 2.

Podział administracyjny powiatu bieszczadzkiego.



Źródło: Wikipedia.

Pod względem geograficznym powiat bieszczadzki położony jest na granicy makroregionów: Pogórze Środkowobeskidzkie i Beskidy. W podziale na mezoregiony, obszar powiatu obejmuje: Bieszczady Zachodnie, Góry Sanocko – Turczańskie oraz niewielki fragment Pogórza Przemyskiego. Jest to obszar o charakterze górskim i podgórskim. Krajobraz tworzą przeważnie długie pasma i grupy wzgórz i gór, ciągnące się z północnego zachodu na południowy wschód, poprzedzielane obniżeniami i porożcinane poprzecznymi dolinami rzek i potoków. Niewątpliwie powiat bieszczadzki zaliczany jest do najpiękniejszych regionów Podkarpacia i Polski, a ze względu na charakterystyczne krajobrazy połonin, powiat jest jednym z najoryginalniejszych górskich obszarów w kraju. Połoniny są osobliwością bieszczadzkiego krajobrazu, rozciągają się na wysokości 1200 metrów, jako kolejne piętro roślinności – rozległe łąki porośnięte bujnymi trawami.

Struktura zarządzania wodami i gospodarką wodną w powiecie bieszczadzkim.
Zarządzanie i gospodarowanie zasobami wodnymi podlega przepisom Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne.

Sfera publiczna

**Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie**

**Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
w Rzeszowie**

Zarząd Zlewni w Przemyśle

**Nadzór Wodny w
Ustrzykach Dolnych**

Sfera niepubliczna – spółki wodne

Działalność spółek wodnych regulują przepisy Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, w szczególności dział X Ustawy: Spółki wodne i związki wałowe.

Spółki wodne to niepubliczne formy organizacyjne, nie działające w celu osiągnięcia zysku, zrzeszające osoby fizyczne lub prawne na zasadzie dobrowolności i mające na celu zaspokajanie wskazanych przepisami ustawy potrzeb w zakresie gospodarowania wodami.

Działalność spółek wodnych skupia się na wykonywaniu, utrzymywaniu oraz eksploatacji urządzeń, w tym urządzeń wodnych, służących do:

- zapewnienia wody dla ludności, w tym uzdatniania i dostarczania wody,
- ochrony wód przed zanieczyszczeniem, w tym odprowadzania i oczyszczania ścieków,
- melioracji wodnych oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki na zmeliorowanych gruntach,
- ochrony przed powodzią,
- odwadniania gruntów zabudowanych lub zurbanizowanych.

Do utworzenia spółki wodnej jest wymagane uchwalenie statutu przez osoby zainteresowane utworzeniem spółki oraz dokonanie wyboru organów spółki. Następnie starosta właściwy miejscowo dla siedziby spółki wodnej zatwierdza jej statut w drodze decyzji. Spółka wodna nabywa osobowość prawną z chwilą uprawomocnienia się decyzji starosty o zatwierdzeniu statutu tej spółki.

W terminie 30 dni od dnia nabycia przez spółkę wodną osobowości prawnej, zarząd zgłasza Wodom Polskim utworzenie spółki wodnej w celu wpisania do systemu informacyjnego gospodarowania wodami.

Na terenie powiatu bieszczadzkiego działają następujące spółki wodne, niezrzeszone w Rejonowym Związku Spółek Wodnych:

1. Gminna Spółka Wodna Ustjanowa Dolna (gm. Ustrzyki Dolne),
2. Gminna Spółka Wodna Hoszów (gm. Ustrzyki Dolne),

1.2. Ogólna charakterystyka powiatu

Według Banku Danych Lokalnych, na koniec 2021 roku powiat zamieszkiwało 20 940 mieszkańców, gęstość zaludnienia powiatu to 18 osób na km². Na przestrzeni ostatnich 15-20 lat obserwuje się znaczny odpływ ludności z przyczyn ekonomicznych oraz edukacyjnych – mieszkańcy wyjeżdżają szukając pracy lub kontynuują naukę w szkołach wyższych poza powiatem/województwem i tam pozostają po ukończeniu nauki. Z roku na rok maleje również liczba urodzeń i zmniejsza się przyrost naturalny w powiecie. W obecnych uwarunkowaniach tendencje te będą się utrzymywać. Liczba ludności w powiecie będzie malała, tym samym powodując zjawisko starzenia się społeczeństwa.

Osadnictwo w powiecie bieszczadzkim ograniczają uwarunkowania geograficzne. Pofałdowany, górzysty teren nie sprzyja rozwojowi osadnictwa, czy budowie tras komunikacyjnych. Z kolei dla rolnictwa niekorzystne jest nachylenie stoków i dominacja słabych gleb górskich. Wsie zlokalizowane są w kotlinach lub dolinach rzecznych, wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Zabudowania mają charakter rozproszony. Miejscowości oddzielone są od siebie dużymi kompleksami leśnymi i polno – łąkowymi.

Przez teren powiatu bieszczadzkiego przebiegają szlaki komunikacyjne:

- droga krajowa nr 84 relacji Sanok - Lesko – Ustrzyki Dolne - Krościenko - Granica Państwa,
- droga wojewódzka nr 890 łączącej Krościenko z drogą krajową 28 Sanok – Przemyśl,
- drogi wojewódzkie nr 896 i nr 897 tzw. Wielka Obwodnica łącząca Ustrzyki Dolne – Czarną – Lutowiska - Ustrzyki Górne – Lesko,
- droga 894 tzw. Mała Obwodnica łącząca Hoczew z Czarną przez Polanę.

Uzupełnienie sieci drogowej stanowią drogi powiatowe i gminne.

Wszystkie rzeki w powiecie mają charakter typowo górski. Głównymi ciekami odwadniającymi powiat bieszczadzki jest San z dopływami należący do zlewni górnej Wisły oraz Strwiąż z dopływami należący do zlewni górnego Dniestru.

Z racji swoich walorów przyrodniczo – krajobrazowych i kulturowo - historycznych, powiat bieszczadzki należy do jednych z najatrakcyjniejszych turystycznie regionów Polski. Pasma górskie i wyznaczone na nich szlaki turystyczne o różnym stopniu trudności, stwarzają wspaniałe warunki uprawiania turystyki pieszej, konnej, rowerowej, a zimą – narciarskiej. Przez powiat przebiegają liczne szlaki spacerowe, ścieżki przyrodnicze oraz szlaki związane z historią i kulturą Bieszczad.

Dobrze rozwinięta jest baza turystyczno - sportowa.

Powiat wyróżnia się bardzo dużą lesistością, grunty leśne zajmują 70,4% jego powierzchni, największe i najbardziej zwarte kompleksy leśne znajdują się w południowej części powiatu. Gospodarkę leśną na terenie powiatu bieszczadzkiego prowadzą nadleśnictwa: Bircza, Ustrzyki Dolne, Lutowska, Stuposiany oraz Cisna. Ponadto lasami zarządza również Bieszczadzki Park Narodowy. Znaczna część wszystkich lasów została objęta różnymi formami i systemami ochrony przyrody i krajobrazu.

Według Banku Danych Lokalnych (BDL) w 2021 roku powierzchnia gruntów leśnych w powiecie bieszczadzkim wynosiła ogółem 80 873,95 ha i kształtowała się następująco:

lesistość w %	%	70,4
grunty leśne publiczne ogółem	ha	77 856,40
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	77 565,88
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	58 796,76
grunty leśne prywatne	ha	3 017,55

Obszar prawnie chroniony ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe, jak podaje BDL, wynosił w 2021 roku 113 894,94 ha (zatem stanowił 99,99 % powierzchni powiatu bieszczadzkiego), w tym:

- parki narodowe 23 101,69 ha (Bieszczadzki Park Narodowy),
- rezerwy przyrody 1 716,90 ha (Zakole, Hulskie im. Stefana Myczkowskiego, Sine Wiry, Krywe, Turnica, Chwaniów, Na Opalonym, Nad Trzciancem , Na Oratyku, Śnieżyca wiosenna w Dwerniczku, Cisy w Serechnicy),
- parki krajobrazowe razem 59 742,90 ha (Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego, Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Doliny Sanu, Park Krajobrazowy Gór Słonnych),
- rezerwy i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych 2 725,50 ha,
- obszary chronionego krajobrazu razem 31 050,90 ha (Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu),
- użytki ekologiczne 800,01 ha,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe 208,03 ha (Wieś Krywe, Cerkiew w Hulskim, Młyn w Hulskim, Cmentarz w Ruskiem, Młyn w Dwerniku, Wieś Smolnik, Cmentarz w Stuposianach).

W powiecie występują urozmaicone formy krajobrazowe i przyrodnicze objęte programem ochrony przyrody Natura 2000:

- Moczary,
- Ostoja Góry Słonne,
- Bieszczady,
- Ostoja Przemyska,
- Góry Słonne,
- Pogórze Przemyskie.

Rolnictwo nie jest traktowane jako wiodący sektor gospodarki w powiecie bieszczadzkim. Pod względem gospodarczym powiat bieszczadzki ma charakter typowo turystyczny, o niewielkim potencjale przemysłowym i rolniczym. Zdecydowaną większość podmiotów gospodarczych stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i mikroprzedsiębiorstwa. Gospodarka powiatu koncentruje się m.in. na handlu detalicznym i hurtowym, przetwórstwie drzewnym i rolnym oraz turystyce. Bardzo ważną dziedziną jest także gospodarka leśna. Coraz szerzej rozwija się agroturystyka i ekoturystyka, jako dodatkowe źródło dochodu obok nierentownej produkcji rolnej.

Infrastruktura wodna i kanalizacyjna w powiecie bieszczadzkim jest stosunkowo słabo rozwinięta. Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury wodociągowej stanowią zaledwie 48,5% ogółu budynków mieszkalnych, w przypadku kanalizacji wskaźnik ten wynosi 24%. Występujące duże braki w sieci kanalizacyjnej, stanowią zagrożenie dla środowiska przyrodniczego i dla zasobów wodnych. Dodatkowo zagrożenie potęguje rosnąca z roku na rok liczba turystów odwiedzających region. Niestety wraz z rosnącą liczbą napływających turystów nie występuje zjawisko rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Niedostateczne inwestowanie w rozbudowę sieci oraz brak skutecznego nadzoru nad sposobem odprowadzania ścieków do zbiorników bezodpływowych utrudnia prawidłowe gospodarowanie zasobami wodnymi.

Jakość wód powierzchniowych jest zagrożona skażeniami ze źródeł obszarowych, w tym z terenów o nieuporządkowanej gospodarce ściekowej oraz z zanieczyszczonych powierzchni zarówno w ośrodkach turystycznych, jak też terenach rolniczych. Na stan czystości wód powierzchniowych największy wpływ mają zrzuty nieoczyszczonych ścieków komunalnych i gospodarczych (rolniczych) oraz spływy powierzchniowe z użytków rolnych.

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna w powiecie według danych BDL przedstawia się następująco:

Kanalizacja (2021 rok)

długość czynnej sieci kanalizacyjnej	Km	54,5
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	899
awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	15
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	327,4
ścieki oczyszczone odprowadzone	dam ³	325,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	10 325
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	7 740
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej na wsi	osoba	2 585

Wodociągi (2021 rok)

długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)	Km	138,8
długość czynnej sieci rozdzielczej	Km	93,1
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 079
awarie sieci wodociągowej	szt.	44
woda dostarczona	dam ³	491,5
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	414,2
zdroje uliczne	szt.	3
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	19,7

zużycie wody w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca	m ³	26,6
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca	m ³	14,9
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	15 251
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	8 320
ludność korzystająca z sieci wodociągowej na wsi	osoba	6 931

Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w 2021 roku

ogółem	wodociąg	%	71,5
ogółem	kanalizacja	%	48,4
w miastach	wodociąg	%	95
w miastach	kanalizacja	%	88,4
na wsi	wodociąg	%	55,1
na wsi	kanalizacja	%	20,5

1.3. Charakterystyka rolnictwa

Rolnictwo w powiecie bieszczadzkim nie stanowi podstawy jego gospodarki, pomimo swej dominującej pozycji w strukturze gospodarczej powiatu. Dzieje się tak ze względu na niską towarowość gospodarstw rolnych i ograniczenia środowiskowo – geograficzne dla rozwoju tej gałęzi. Użytki rolne stanowią nieco ponad 20% powierzchni powiatu. Biorąc pod uwagę klasyfikację gruntów rolnych pod względem ich waloryzacji rolniczej, powiat zalicza się do terenów o niekorzystnych i mało korzystnych warunkach do prowadzenia działalności rolniczej. Rolniczo wykorzystywane są doliny i niższe partie gór, głównie jako łąki i pastwiska.

Z uwagi na uwarunkowania geograficzne, produkcja rolnicza stała się nieopłacalna ekonomicznie i jej charakter zarobkowy powoli zanika. Obecnie głównym źródłem utrzymania mieszkańców obszarów wiejskich w powiecie jest praca zarobkowa na zasadzie zatrudnienia u pracodawcy lub prowadzenie własnej działalności gospodarczej, najczęściej opartej na potencjale turystycznym regionu. Powiat ma duży potencjał do rozwoju agroturystyki.

Konsekwencją dużego rozdrobnienia gospodarstw jest wielokierunkowość produkcji, niska towarowość, niskie dochody produkcji rolników oraz zjawisko bezrobocia ukrytego. Coraz mniej uprawia się roślin w tym zbóż i ziemniaków ze względu na warunki glebowe i klimat. W produkcji zwierzęcej największe znaczenie posiada chów bydła i owiec, który jednak nie rozwija się intensywnie.

Następuje rozwój rolnictwa ekologicznego produkującego na potrzeby agroturystyki oraz sprzedaży bezpośredniej. Rolnictwo ekologiczne bazuje na niewielkich hodowlach zwierząt: owiec, bydła mięsnego, danieli, pszczoł, koni, drobiu ozdobnego, prowadzenia stawów rybnych oraz produkcji mleka i serów.

Poniżej zaprezentowano dane charakteryzujące rolnictwo w powiecie, według Banku Danych Lokalnych, na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku.

Średnia wielkość gospodarstwa rolnego.

	grunty ogółem (ha)	użytki rolne ogółem (ha)
Województwo podkarpackie	5,93	5,03
Powiat bieszczadzki	11,45	9,02

Gospodarstwa domowe wg źródeł dochodów (liczba gospodarstw).

z dochodem z działalności rolniczej	1 444
z dochodem z pracy najemnej	637
z dochodem z emerytury i renty	536
z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	295
z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	248

Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych w powiecie wynosiła ogółem 16 688,74 ha, w tym:

do 1 ha włącznie	ha	71,72
1 - 5 ha	ha	2 945,01
5 - 10 ha	ha	3 396,54
10 - 15 ha	ha	1 913,39
15 ha i więcej	ha	8 362,08

Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych (liczba gospodarstw).

Ogółem	1 458
do 1 ha włącznie	36
1 - 5 ha	789
5 - 10 ha	353
10 - 15 ha	127
15 ha i więcej	153

Pogłowie zwierząt gospodarskich w gospodarstwach rolnych ogółem (szt.).

bydło ogółem	3 486
bydło – krowy	2 332
drób ogółem	11 368
drób kurzy	9 364

Powierzchnia zasiewów wybranych upraw w gospodarstwach rolnych.

zboża razem	ha	86,67
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	ha	78,18
ziemniaki	ha	45,92
warzywa gruntowe	ha	0,92

Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych.

grunty ogółem	ha	16 688,74
użytki rolne ogółem	ha	13 150,25
użytki rolne w dobrej kulturze	ha	12 705,12
pod zasiewami	ha	381,86
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	ha	270,93
uprawy trwałe	ha	43,57
łąki trwałe	ha	8 194,87
pastwiska trwałe	ha	3 779,84
pozostałe użytki rolne	ha	445,13
lasy i grunty leśne	ha	1 511,42
pozostałe grunty	ha	2 027,07

Większość gleb stanowią gleby średnie i ciężkie gleby górskie, charakteryzujące się niską naturalną żyznością. Dominują gleby bielcowe i brunatne, gleby początkowego stadium rozwojowego, niewielkie powierzchnie zajmują mady występujące w dolinach rzek. Wartość tych gleb z punktu widzenia przydatności rolniczej jest niska. Pod uprawę rolną lub jako użytki zielone i lasy, wykorzystuje się gleby zaliczane do III, IV i V klasy bonitacyjnej.

Działalność rolnicza, rozwój sieci osadniczej, komunikacji i turystyki powoduje biologiczną, chemiczną i fizyczną degradację gleb. Działania zapobiegające dalszej degradacji gleb:

- zachowanie naturalnych pokryw leśnych, zadrzewień śródpolnych,
- prawidłowe wykonywanie melioracji (aby nie przesuszać wierzchnich warstw gleby),
- wyłączenie z użytkowania rolniczego terenów o dużych spadkach,
- stosowanie właściwych zabiegów agrotechnicznych.

Działania antropogeniczne powodują przechodzenie związków biogenych i innych zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby, wód podziemnych i powierzchniowych. Nadmierne zakwaszenie gleb w powiecie bieszczadzkim powoduje niekorzystne skutki dla rolnictwa oraz ochrony środowiska przyczyniając się między innymi do tego, że plony są niższe, gorszej jakości i bardziej zanieczyszczone.

Duży udział w zanieczyszczaniu gleb posiada rolnictwo, dotyczy to szczególnie stosowania środków ochrony roślin, pestycydów i nawozów sztucznych. Odpady powstające przy produkcji zwierzęcej – ścieki odzwierzęce oraz odpady stałe powstające w procesie chowu zwierząt gospodarskich mogą być toksyczne i zanieczyścić środowisko glebowe i gruntowo – wodne.

W celu poprawy stosunków wodnych w rolnictwie i polepszenia produktywności gleby, na terenach rolniczych znajdują się rowy melioracyjne. W przypadku nadmiaru wód odwadniają obszar, niekiedy ich specjalna budowa pozwala pełnić funkcje nawadniające w okresach suszy. Sieć rowów jest niedoinwestowana, często są one niewydolne, w złym stanie technicznym i nie spełniają swej funkcji dla rolnictwa.

1.4. Charakterystyka partnerstwa

Lokalne Partnerstwo na rzecz Wody w powiecie bieszczadzkim zrzesza poniższe jednostki:

- Gmina Ustrzyki Dolne
- PGL LP Nadleśnictwo Lutowiska
- Stowarzyszenie Trasy Narciarskie – Lutowiska
- Leopold Pstrzoch – Rolnik

2. Lista aktualnych dokumentów strategicznych odnoszących się do gmin i powiatu, których treści mają znaczenie dla gospodarki wodą na terenie powiatu.

Dokumenty strategiczne szczebla wojewódzkiego mające znaczenie dla gospodarki wodnej na obszarze powiatu:

- Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Obszar: Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska

Cel: Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego.

Cele strategiczne odnoszące się do gospodarki wodnej:	Cele operacyjne/szczegółowe odnoszące się do gospodarki wodnej:
3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi	3.6.1. Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków powodzi
	3.6.3. Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych – huragany, susze, grad, ulewne deszcze oraz pożary
3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych	3.7.2. Zapewnienie właściwej gospodarki wodno-ściekowej
3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	3.8.1. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego województwa
	3.8.2. Poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa

Cel operacyjny/szczegółowy	Zadania odnoszące się do gospodarki wodnej
3.6.1. Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków powodzi	<ul style="list-style-type: none"> - działania techniczne (w tym opracowanie dokumentacji) mające na celu m.in. zwiększenie zdolności alimentacyjnych cieków wodnych w okresie występowania przepływów niżówkowych poprzez budowę nowej i modernizację istniejącej infrastruktury retencyjnej; - działania techniczne (w tym opracowanie dokumentacji) mające na celu zahamowanie odpływu wód powierzchniowych i zwiększenie dopływu wód opadowych do warstw wodonośnych; - działania techniczne (w tym opracowanie dokumentacji) mające na celu zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków; - wsparcie działań inwestycyjnych w zakresie budowy zbiornika retencyjnego Kąty – Myscowa; - budowa, rozbudowa i modernizacja zbiorników retencyjnych wraz z niezbędną infrastrukturą; - rozwijanie współpracy ze stroną ukraińską w zakresie gospodarowania wodami na rzekach transgranicznych; - budowa i wyposażenie centrów operacyjnych ochrony przeciwpowodziowej; - odtworzenie powierzchni naturalnych terenów zalewowych i podmokłych; - wyeliminowanie lokalizacji zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią; - wzrost świadomości społeczeństwa w sprawie zagrożeń wynikających z wystąpienia powodzi i ich konsekwencji.
3.6.3. Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych – huragany, susze, grad, ulewne deszcze oraz pożary	<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa systemu zaopatrzenia mieszkańców w wodę odpowiedniej jakości; - ochrona zasobów wodnych w regionie, w tym zbiorników podziemnych; - budowa, rozbudowa i modernizacja zbiorników magazynujących wodę wraz z niezbędną infrastrukturą; - wsparcie systemu gospodarowania wodą deszczową; - zmiana świadomości społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu oraz reagowaniu na jego skutki.
3.7.2. Zapewnienie właściwej gospodarki wodno-ściekowej	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę; - wsparcie instytucji odpowiedzialnych za monitorowanie stanu wód; - przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych; - rozwój infrastruktury i systemów oczyszczania ścieków;

	<ul style="list-style-type: none"> - stosowanie nowych rozwiązań technologicznych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej; - poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa.
3.8.1. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego województwa	<ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie we właściwym stanie zachowania siedlisk przyrodniczych zależnych od wód (łąki zmiennowilgotne, torfowiska, młaki itp.); - ochrona obszarów produkcji rolniczej i atrakcyjnych krajobrazowo przed niekorzystnymi warunkami hydrologicznymi i meteorologicznymi
3.8.2. Poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> - publiczne kampanie edukacyjne mające na celu podnoszenie stanu świadomości ekologicznej społeczeństwa; - prowadzenie bezpośrednich działań edukacyjnych związanych z ochroną różnorodności biologicznej.

Terytorialny wymiar Strategii - obszar horyzontalny

Cel: Wzmocnienie terytorialnej spójności województwa podkarpackiego

Regionalne obszary strategicznej interwencji (dotyczące gospodarki wodnej)

7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju

Cel: Rozwój i wspieranie obszaru gmin „Błękitnego Sanu”

Zakładane działania z zakresu gospodarki wodą:

- utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego w zlewni rzeki San poprzez rozwiązanie w sposób skoordynowany problemu gospodarki wodno-ściekowej i składowania odpadów;
- zabezpieczenia obszaru gmin „Błękitnego Sanu” przed zagrożeniem powodziowym.

W powiecie bieszczadzkim do miast i gmin należących do Programu Strategicznego Błękitny San należą: gm. Czarna, gm. Lutowiska, m. i gm. Ustrzyki Dolne.

7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku

Cel: Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej

Zakładane działania z zakresu gospodarki wodą:

- rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej.

- Program ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2020 - 2023 z perspektywą do 2027 r.

Obszar: Gospodarka wodna

Cel: Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla społeczeństwa i gospodarki.

Zakładane działania z zakresu gospodarki wodą:

- budowa, rozbudowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych;
- budowa suchych zbiorników, polderów i zbiorników retencyjnych z rezerwą powodziową;
- modernizacja i poprawa stanu technicznego infrastruktury przeciwpowodziowej;
- budowa systemów ostrzegania przed powodzią;
- odtwarzanie retencji dolin rzecznych;
- realizacja planów zarządzania ryzykiem powodziowym;

- regulacja rzek i potoków;
- uwzględnienie w dokumentach planistycznych obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym;
- budowa, rozbudowa i modernizacja systemów naturalnej i sztucznej retencji wodnej;
- budowa systemów zagospodarowania i retencji wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych.

3. Diagnoza zasobów wodnych

3.1. Charakterystyka hydrologiczna powiatu

Największe rzeki przepływające przez powiat bieszczadzki i odwadniające go to San, Strwiąż i Mszanka. San z dopływami należy do zlewni górnej Wisły, Strwiąż z dopływami oraz Mszanka należą do zlewni górnego Dniestru, są jego lewobrzeżnymi dopływami.

Lewobrzeżne dopływy Sanu na obszarze powiatu to: Halicz, Roztoki, Muczny, Wołosaty, Nasiczański, Hulski. Jedynym większym dopływem prawobrzeżnym jest potok Czarny.

Duże znaczenie dla gospodarki wodnej regionu ma zbiornik retencyjny Solina (Zalew Soliński). Jest to zbiornik zaporowy położony w powiecie bieszczadzkim i leskim. Po stronie powiatu bieszczadzkiego zbiornik zlokalizowany jest w gminach Czarna i Ustrzyki Dolne. Powierzchnia zbiornika wynosi 21,05 km², długość wzdłuż Sanu to 21,2 km, przy maksymalnym piętrzeniu gromadzi 503,97 mln m³ wody.

Ponadto zasoby wodne powiatu uzupełniają łowiska komercyjne, prywatne stawy rybne/hodowlane oraz sieci melioracyjne (cieki sztuczne), pełniące ważną funkcję w produkcji rolnej.

3.2. Opis zasobów wodnych

Wody powierzchniowe

Rzeki na obszarze powiatu mają charakter górski i posiadają znaczne zasoby wodne. Charakteryzują się dużą zmiennością przepływów i wahaniami poziomów. Intensywne opady atmosferyczne przy znacznych spadkach rzek stwarzają dobre warunki szybkiego odpływu. Z uwagi na mało przepuszczalne podłoże spływ odbywa się w znacznym stopniu powierzchniowo, wskutek czego w okresach suszy występują bardzo małe przepływy, a w okresach deszczowych gwałtowne i wielkie wezbrania.

W tym górskim obszarze występują dwa rodzaje wezbrań: roztopowe i opadowe. Przyczyną wiosennych wezbrań roztopowych jest gwałtowne topnienie pokrywy śnieżnej w wyższych partiach gór. Wezbrania te charakteryzuje niższa kulminacja fal powodziowych i dłuższy czas trwania. Wezbrania opadowe powstają na skutek silnych deszczów trwających przez dłuższy czas. Obserwuje się wówczas szybko przesuwające wysokie kulminacje fal powodziowych. Zmienność odpływu powierzchniowego, jest przyczyną licznych podtopień szczególnie w okresach odpływów ekstremalnie wysokich.

Doliny potoków mają typowy dla Bieszczadów układ kratowy - złożony z odcinków podłużnych (równoległych do grzbietów) i prostopadłych do nich odcinków poprzecznych (przełomowych). Najciekawsze przełomy tworzą Górna Solinka między Działem (756m.n.p.m.) a Jawornikiem (787m.n.p.m.) oraz Bereżanka między Połoniną Wetlińską (1256m.n.p.m.) a Połoniną Caryńską (1297m.n.p.m.). Wyjątkowo interesujący jest również przełom Wetliny pod Zawojem. Na kilku potokach występują efektowne wodospady, np. w Starym Siole na Słowiańskim Żwirze, pod Kobylskiem (786m.n.p.m.) i na Hylatym. Liczne progi skalne można oglądać na Wetlinie koło Zawoja.

Rzeki powiatu narażone są na zanieczyszczenia komunalne i pochodzenia rolniczego. Stan czystości ich wód jest zróżnicowany. O jakości wód Sanu decydują nieczyszczone ścieki komunalne oraz spływy powierzchniowe. W górnej części zlewni zagrożenie dla wód Sanu stanowi niekontrolowany ruch turystyczny oraz związana z tym gospodarka ściekowa i gospodarka odpadami. Analizy stanu zanieczyszczenia wykazują, że rzeka w górnym biegu, na dopływie do zbiornika Solina spełnia wymagania I klasy czystości wód, na pozostałym odcinku zanieczyszczenie wzrasta do poziomu klasy III.

Decydujący wpływ na jakość wody Strwiąża mają zanieczyszczenia dopływające z Ustrzyk Dolnych. Wszystkie jcwp w powiecie bieszczadzkim mają stan ogólny wód określony jako zły (według Raportu o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2017 roku, WIOŚ).

Jcwp na obszarze powiatu bieszczadzkiego.

Nazwa JCWP	Obszar w powiecie bieszczadzkim	Typ JCWP	Status	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
Zbiornik Solina do zapory w Myczkowcach RW20000221559	Czarna, Ustrzyki Dolne	kanały i zbiorniki zaporowe	silnie zmienione części wód	niezagrożona
Smolniczek RW2000122211529	Czarna, Lutowiska	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożona
Czarna RW200012221349	Czarna, Lutowiska, Ustrzyki Dolne	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożona
San od Wołosatego do zb. Solina RW200014221199	Czarna, Lutowiska	mała rzeka fliszowa	naturalna część wód	niezagrożona
Lechnawa RW90001272	Czarna, Lutowiska	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożona
Mszaniec do Syhawki RW900012748	Czarna, Lutowiska, Ustrzyki Dolne	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożona
Strwiąż do granicy państwa RW9000127691	Czarna, Ustrzyki Dolne	potok fliszowy	naturalna część wód	zagrożona
San do Wołosatego RW200012221149	Lutowiska	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożona

Dwernik RW200012221169	Lutowiska	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożona
Głębokki RW2000122211789	Lutowiska	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożona
Hulski RW20001222118	Lutowiska	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożona
Solinka do Wetliny RW2000122212699	Lutowiska	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożona

Przyrodnicze znaczenie sieci hydrograficznej

Z przyrodniczego punktu widzenia doliny rzeczne stanowią naturalne korytarze ekologiczne łączące oddalone od siebie obszary wartościowe przyrodniczo, są miejscami występowania zróżnicowanych środowisk i siedlisk. Doliny są też obszarami o dużej wartości krajobrazowo-kulturowej, często o unikatowych cechach.

Sieć rzeczna oraz zbiorniki wodne (głównie Zalew Soliński) na obszarze powiatu bieszczadzkiego pełnią ważną rolę w obiegu wody: są niezbędne dla utrzymania poziomu wód gruntowych, stanowią również źródło zasilania wód podziemnych, łagodzą skutki ekstremalnych zjawisk takich jak susza, czy powódź. Są również wykorzystywane dla celów rekreacyjnych (w tym wędkarstwo), podnoszą atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną terenów przyległych. Zbiorniki wzbogacają bioróżnorodność przez renaturyzację i rehabilitację ekosystemów. W dużej mierze wpływają na poprawę bilansu wodnego.

Górny San wraz z dopływami zbiera wody z terenów objętych ochroną prawną ze względu na duże walory przyrodnicze i krajobrazowe. Na terenie powiatu bieszczadzkiego są to: Bieszczadzki Park Narodowy, Park Krajobrazowy Doliny Sanu, Park Krajobrazowy Gór Słonnych.

Ze względu na swój górski charakter, rzeki w powiecie stanowią duże zagrożenie powodziowe. W powiecie bieszczadzkim występuje też zagrożenie suszą hydrologiczną.

Wody podziemne

Na obszarze powiatu bieszczadzkiego udokumentowano główny zbiornik wód podziemnych „Bieszczady” (GZWP nr 431). Zajmuje on powierzchnię 1 220 km², zasoby dyspozycyjne zostały określone na ok. 25 tys. m³/dobę, a utwory wodonośne są wieku trzeciorzędowego. Wody poziomu zbiornikowego są przeważnie dobrej jakości (klasa II) i wymagają prostego uzdatniania do celów pitnych.

Na terenie powiatu bieszczadzkiego znajdują się 3 Jednolite Części Wód Podziemnych: nr 154 o powierzchni 3 140,3 km², nr 168 o powierzchni 1 482,2 km² oraz nr 169 o powierzchni 1 228,6 km².

	Jcwpd 154	Jcwpd 168	Jcwpd 169
Obszar w powiecie bieszczadzkim	Ustrzyki Dolne	Ustrzyki Dolne, Czarna, Lutowiska	Ustrzyki Dolne, Czarna, Lutowiska

Główna zlewnia w obrębie JCWPd (rząd zlewni)	San (II)	San (II)	Strwiąż, Mszaniec (II)
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [m ³ /d]	41 615	333 764	27 000
Wykorzystanie zasobów	3,3	0,6	0,5

Ogólny stan jcwpd oceniono jako dobry (zarówno stan chemiczny jak i ilościowy).

Potencjalne i rzeczywiste źródła zanieczyszczeń wód podziemnych na terenie powiatu:

- komunalne: składowiska odpadów, także „dzikie wysypiska”, ścieki, oczyszczalnie ścieków, ujęcia wód,
- transportowe: stacje paliw, szlaki komunikacyjne (możliwość przedostawania się związków ropopochodnych, zwiększony ruch samochodów, większe stężenia zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł komunikacyjnych w glebie), obszary magazynowo – składowe,
- rolnicze: nawozy, pestycydy i środki ochrony roślin, gnojownie przy gospodarstwach rolnych, składowanie obornika bez płyt obornikowych, parki maszyn rolniczych dużych gospodarstw rolnych,
- atmosferyczne: związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery i ich opadem,
- naturalne, na skutek zalania przez powódź lub nawalne deszcze miejsc składowania substancji niebezpiecznych.

Zapotrzebowanie na wodę

Zapotrzebowanie na wodę na cele konsumpcyjne i gospodarcze jest obecnie w pełni zaspokajane. Głównym źródłem wody pitnej i gospodarczej w powiecie jest Zbiornik Soliński oraz zlewnia rzeki San. W wodociągach wiejskich wykorzystywane są również wody podziemne. Część mieszkańców posiada własne ujęcia grawitacyjne zlokalizowane na potokach, a także indywidualne studnie kopane.

Według danych BDL za rok 2021, pobór i zużycie wody w powiecie bieszczadzkim przedstawiały się następująco:

Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku.

ogółem	dam ³	1 243,8
przemysł	dam ³	147
eksploatacja sieci wodociągowej	dam ³	1 096,8
eksploatacja sieci wodociągowej - wody powierzchniowe	dam ³	1 031,0
eksploatacja sieci wodociągowej - wody podziemne	dam ³	65,8
pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku ogółem na 1 km ² powierzchni	dam ³	1,1

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku.

ogółem	dam ³	647,5
przemysł	dam ³	156
eksploatacja sieci wodociągowej	dam ³	491,5
eksploatacja sieci wodociągowej – gospodarstwa domowe	dam ³	414,2
zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	30,9

udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	24,1
--	---	------

Zużycie wody na przestrzeni lat 2011 – 2021.

lata	2011	2013	2015	2017	2019	2021
zużycie wody na 1 mieszkańca m ³	22,4	23,6	25,5	30,5	31,9	30,9
ogółem dm ³	502,5	524,3	564,6	668,7	694,4	647,5

Zasoby wodne

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - duży zasób wód powierzchniowych, w tym znaczący zbiornik wodny Zalew Soliński, - duże zasoby wód podziemnych, - dobra jakość wód podziemnych, - system monitoringu wód powierzchniowych, - sukcesywny rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, - odbudowa systemu małej retencji w lasach, - możliwości przestrzenne rozwoju małej retencji (naturalne ukształtowanie terenu sprzyja budowie niewielkich zbiorników, przy niewielkich nakładach), - wzrost świadomości wśród mieszkańców dotyczący zrównoważonej gospodarki wodnej, - potencjał turystyczny oparty m. in. na bogatych zasobach wodnych, - dobra organizacja i potencjał istniejących w powiecie spółek wodnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - degradacja wód na skutek emisji ścieków komunalnych („dzikie odpływy” ścieków z gospodarstw, nieszczelne zbiorniki bezodpływowe), - zanieczyszczenia wód pochodzące z działalności turystycznej i rolniczej, - dysproporcje pomiędzy stopniem zwodociągowania a skanalizowania (braki w infrastrukturze kanalizacyjnej), - niezadowalający stan i ilość infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, - lokalne oczyszczalnie ścieków są niedostosowane do przyjmowania większej ilości ścieków, obiekty są niewydolne w stosunku do zapotrzebowania, - niewystarczająca ilość przydomowych oczyszczalni ścieków, - sezonowe powodzie na obszarze dolin rzecznych (zjawiska pogłębiane niekorzystnymi zmianami klimatycznymi), - susze hydrologiczne (zjawiska pogłębiane niekorzystnymi zmianami klimatycznymi), - niewystarczająca infrastruktura przeciwpowodziowa, - zły stan infrastruktury melioracyjnej, - zapotrzebowanie na zbiorniki retencyjne w obszarach narażonych na podtopienia i powodzie, w lasach (także mała retencja), - brak świadomości ekologicznej mieszkańców.

4. Identyfikacja potrzeb i problemów w zakresie gospodarki wodnej powiatu

4.1. Rolnictwo

W sferze gospodarki rolnej zidentyfikowano następujące problemy:

- słaba ochrona przeciwpowodziowa na obszarach użytków rolnych, niewydolność melioracji powodują tworzenie zastoisk wodnych, podtapianie domów i budynków gospodarczych oraz użytków rolnych, zaniedbana infrastruktura stanowi zagrożenie powodziowe,
- zbyt niska retencja wodna na terenach rolniczych (w okresach wezbrań wód stanowi zagrożenie powodziowe),
- zbyt niska retencja uniemożliwia wykorzystanie wód opadowych na cele gospodarcze, brakuje małej retencji, instalacji domowych umożliwiającej wykorzystywanie wód opadowych na cele gospodarcze,
- niskie poczucie odpowiedzialności mieszkańców za środowisko przyrodnicze, niska świadomość ekologiczna zwłaszcza w aspekcie zanieczyszczeń antropogenicznych, tj. zanieczyszczeń ściekami, odpadami, śmieciami z gospodarstw rolnych.

4.2. Środowisko

W sferze środowiska zidentyfikowano następujące problemy:

- niewystarczająca retencja na obszarze powiatu, zbyt mała ilość zbiorników wodnych zarówno naturalnych jak też sztucznych, brak tzw. małej retencji, niewystarczająca retencja leśna - prowadzą do degradacji ekosystemów, stanowią zagrożenie dla fauny i flory,
- zły stan brzegów na niektórych odcinkach rzek: zagrożenie osuwiskami,
- zanikanie śródpolnych i śródleśnych oczek wodnych, stanowiących małą retencję, spowodowane brakiem konserwacji, obniżaniem wód gruntowych i niewłaściwie wykonanej melioracji,
- powodzie, podtopienia dolin cieków, zalania, każdorazowo prowadzą do degradacji środowiska naturalnego, często nieodwracalnych strat w zasobach przyrodniczych, stanowią zagrożenie dla fauny i flory, prowadzą do rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń i skażeń chemicznych do gleby i wód,
- zagrożenia suszą hydrologiczną,
- zagrożenie zanieczyszczeniami komunalnymi i rolniczymi, także związanymi z rosnącą liczbą turystów w regionie,
- niskie poczucie odpowiedzialności mieszkańców za środowisko przyrodnicze, niska świadomość ekologiczna zwłaszcza w aspekcie zanieczyszczeń antropogenicznych, tj. zanieczyszczeń ściekami, odpadami, śmieciami komunalnymi, rolniczymi, przemysłowymi oraz skażeń chemicznych gleb i wód.

4.3. Społeczeństwo

W sferze społeczeństwa zidentyfikowano następujące problemy:

- powodzie, zalewania i podtopienia w obszarze użytków rolnych i gospodarstw rolnych prowadzą do braku poczucia bezpieczeństwa rodzin oraz do strat zarówno w dochodach jak też w majątku mieszkańców,
- niebezpieczeństwo popowodziowych zanieczyszczeń i skażeń chemicznych wody pitnej i gospodarczej, spowodowane brakiem właściwej ochrony przeciwpowodziowej i odpowiednich zabezpieczeń chroniących przed zalaniem,

- niebezpieczeństwo skażeń i zanieczyszczeń wód na skutek popowodziowych awarii oczyszczalni i stacji uzdatniania wody,
- brakuje lokalnych oczyszczalni ścieków przyjmujących nieczystości np. z przydomowych oczyszczalni lub szamb, mieszkańcy mają problem z dowozem ścieków do oczyszczalni w Ustrzykach Dolnych,
- niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna powoduje obniżenie standardów życia oraz utrudnia rozwój gospodarczy, dodatkowo braki w regularnych remontach, modernizacji i konserwacji skutkują uciążliwymi awariami,
- wezbrania wód prowadzące do osuwisk i zrywania linii brzegowej rzek zagrażają bezpieczeństwu dróg publicznych i budynków mieszkalnych,
- na skutek niedoinwestowanej infrastruktury odwodnieniowej, intensywne opady atmosferyczne powodują utrudnienia komunikacyjne i zagrażają bezpieczeństwu społecznemu,
- zbyt niska retencja uniemożliwia wykorzystanie wód opadowych na cele gospodarcze, brakuje małej retencji, instalacji domowych umożliwiającej wykorzystywanie wód opadowych na cele gospodarcze lub potrzeby gospodarstw domowych,
- niskie poczucie odpowiedzialności społecznej za środowisko przyrodnicze, niska świadomość ekologiczna zwłaszcza w aspekcie zanieczyszczeń antropogenicznych, które w efekcie uderzają w człowieka i jego środowisko życia.

4.4. Inne potrzeby/problemy

Głównym problemem i bolączką samorządów w zakresie inwestowania w zrównoważony rozwój gospodarki wodnej jest niedostateczna ilość środków finansowych w stosunku do potrzeb inwestycyjnych. Szczególnie brak środków finansowych dotyczy sfery konserwacji, modernizacji i remontów istniejącej infrastruktury związanej z gospodarką wodną i jej uporządkowaniem (sieci wodociągowe, kanalizacyjne, sieci melioracyjne). Bez nakładów na bieżące utrzymanie, naprawy i remonty, następuje szybka, często nieodwracalna degradacja infrastruktury.

5. Określenie celów strategicznych

Diagnoza stanu gospodarki wodnej na terenie powiatu bieszczadzkiego oraz zidentyfikowane potrzeby i problemy w sferze społeczno-gospodarczej i środowiskowej, pozwoliły określić główne cele strategiczne w zakresie zrównoważonego rozwoju gospodarki wodnej, zarządzania zasobami wodnymi i infrastrukturą.

Główne cele strategiczne dla powiatu bieszczadzkiego w obszarze gospodarki wodnej:

1. Ochrona zasobów wodnych.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony przed skutkami ekstremalnych zjawisk pogodowych w obszarze społecznym, rolniczym i środowiskowym.
3. Poprawa warunków życia mieszkańców w obszarze dostępności do bezpiecznej i wysokiej jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i zasobów wodnych.

Tabela 1: Zestawienie działań i szacunkowych kosztów inwestycji

Rozkład Inwestycji wg Gmin Powiatu Bieszczadzkiego

Powiat bieszczadzki obejmuje trzy gminy wiejskie: Lutowiska, Ustrzyki Dolne i Czarna. Poniższe tabele prezentują rozkład zaplanowanych inwestycji w gospodarkę wodną na terenie każdej z gmin.

Gmina Lutowiska

Działanie	Opis	Szacunkowy koszt (netto)
Kanalizacja wiejska	Skanalizowanie Lutowisk i Terki	480 000 zł
Ujęcie wody podziemnej	Ujęcie dla Lutowisk	350 000 zł
Zbiornik retencyjny	Zbiornik retencyjny przy Łukawie	250 000 zł

Tabela 2: Inwestycje w gospodarkę wodną – Gmina Lutowiska

Gmina Lutowiska, położona w południowo-wschodniej części powiatu, wymaga kompleksowej modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Priorytetowe działania obejmują:

- **Kanalizacja sanitarna** - skanalizowanie głównych miejscowości wchodzących w skład gminy
- **Ujęcie wody podziemnej** - budowa nowego ujęcia zapewniającego niezawodny dostęp do wody pitnej
- **Małą retencję** - budowa zbiornika retencyjnego służącego ochronie przed powodzią i retencji wód opadowych

Łączny szacunkowy koszt inwestycji w gminie Lutowiska wynosi **1 080 000 zł netto**.

Gmina Ustrzyki Dolne

Działanie	Opis	Szacunkowy koszt (netto)
Kanalizacja wiejska	Skanalizowanie Ustrzyk Dolnych i Stuposianów	520 000 zł
Ujęcie wody podziemnej	Ujęcie dla Ustrzyk Dolnych	300 000 zł
Zbiornik retencyjny	Zbiornik retencyjny przy Potonicy	250 000 zł

Tabela 3: Inwestycje w gospodarkę wodną – Gmina Ustrzyki Dolne

Gmina Ustrzyki Dolne, stanowiąca historyczny i turystyczny ośrodek powiatu, wymaga inwestycji wspierających zarówno funkcje mieszkalne, jak i turystyczne. Planowane działania:

- **Skanalizowanie głównych miejscowości** - niezbędne dla poprawy warunków sanitarnych i rozwoju usług turystycznych
- **Nowe ujęcie wody** - zwiększenie przepustowości i niezawodności systemu zaopatrzenia w wodę pitną
- **Ochrona przed powodzią** - zbiornik retencyjny w dolinie rzeki Osławy

Łączny szacunkowy koszt inwestycji w gminie Ustrzyki Dolne wynosi **1 070 000 zł netto**.

Gmina Czarna

Działanie	Opis	Szacunkowy koszt (netto)
Kanalizacja wiejska	Skanalizowanie Czarnej i Czarnorzeki	400 000 zł
Ujęcie wody podziemnej	Ujęcie dla Czarnej	150 000 zł
Edukacja	Warsztaty dla rolników – program gminny	250 000 zł

Tabela 4: Inwestycje w gospodarkę wodną – Gmina Czarna

Gmina Czarna, położona w północnej części powiatu, stanowi ważny węzeł komunikacyjny. Planowane inwestycje:

- **Kanalizacja sanitarna** - skanalizowanie głównych osad gminy
- **Ujęcie wody podziemnej** - budowa nowego źródła wody dla mieszkańców
- **Program edukacyjny** - warsztaty dla rolników z zakresu zrównoważanego gospodarowania wodą

Łączny szacunkowy koszt inwestycji w gminie Czarna wynosi **800 000 zł netto**.

Podsumowanie Rozkładu Inwestycji

Gmina	Kanalizacja	Ujęcia wodne	Retencja	Razem
Lutowiska	480 000 zł	350 000 zł	250 000 zł	1 080 000 zł
Ustrzyki Dolne	520 000 zł	300 000 zł	250 000 zł	1 070 000 zł
Czarna	400 000 zł	150 000 zł	0 zł	550 000 zł
Razem	1 400 000 zł	800 000 zł	500 000 zł	2 700 000 zł

